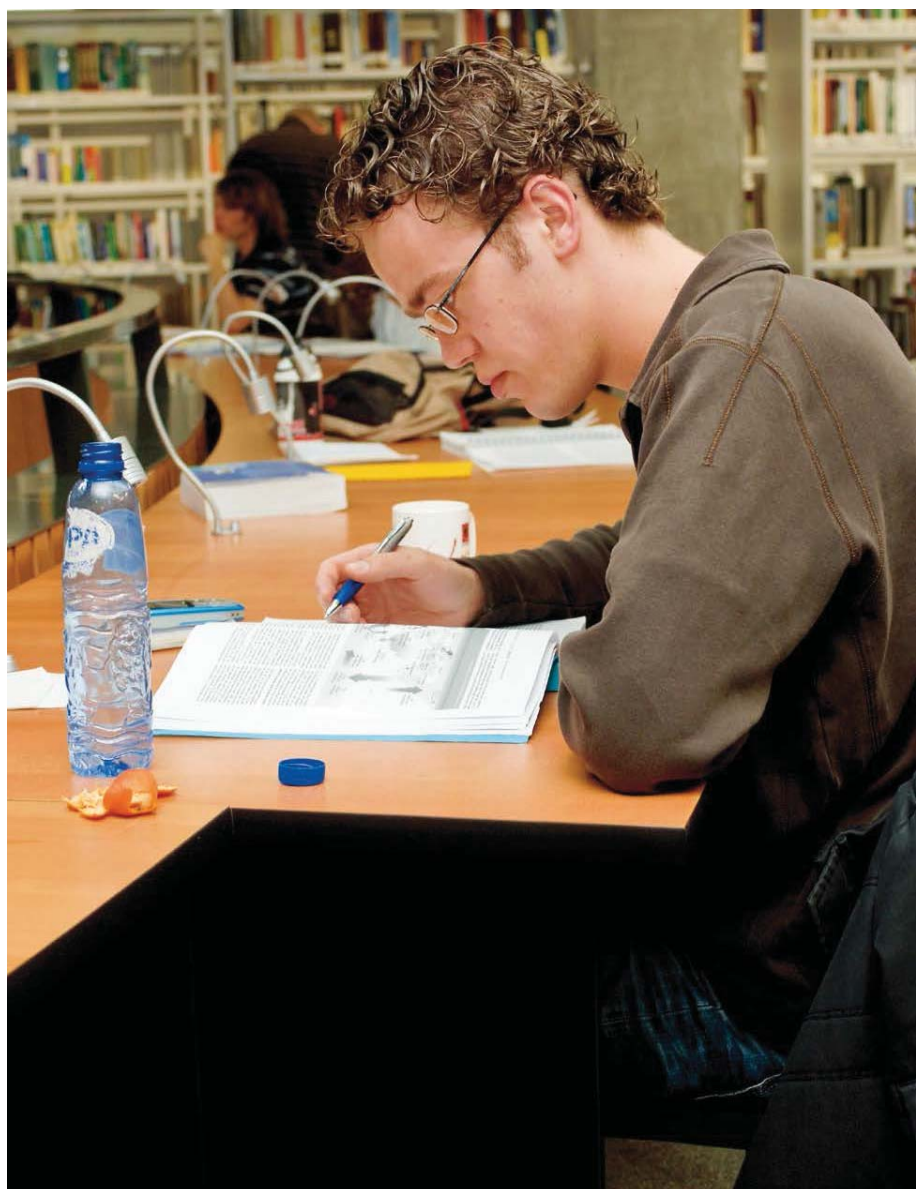

Hao-docenten sceptisch over verbetermogelijkheden

Hbo-studenten presteren **ondermaats** **op taalvaardigheid**

De taalvaardigheid van studenten in het hoger onderwijs laat te wensen over. Dat concludeert De Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren in een adviesrapport. Perry van Kerkhoven, docent Communicatie bij HAS Hogeschool, en Hans Hoenjet, docent Nederlands op Hogeschool Van Hall Larenstein, onderschrijven de conclusies uit het rapport. Ze betwijfelen echter of er veel gaat veranderen. “We roepen met z’n allen dat we het heel belangrijk vinden, maar we besteden er geen aandacht aan.”

Willen studenten voldoen aan de zogenaamde *21st century skills* als kritisch denken, problemen oplossen, communiceren en creatief zijn, dan dienen ze te beschikken over een uitstekende taalvaardigheid en daarmee een uitstekende denkvaardigheid. Dit stelt De Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren in het advies ‘Vaart met taalvaardigheid. Nederlands in het hoger onderwijs’, dat begin maart werd aangeboden aan minister Jet Bussemaker van Onderwijs. Bussema-

Studenten blijken veel moeite te hebben met onder meer analyseren, redeneren en schrijven

Taalontwikkeling vergt oefening, herhaling en routine, en daarmee aandacht in alle vakken in het hbo

ker ontving het advies in haar functie van voorzitter van het Comité van Ministers van de Taalunie.

‘Studenten blijken veel moeite te hebben met onder meer analyseren, redeneren en schrijven’

Taalvaardigheidsbeleid

Hoewel taalvaardigheid in het hoger onderwijs dus belangrijk is, concluderen de opstellers van het rapport dat het niet vanzelfsprekend is dat studenten in het hoger onderwijs deze taalvaardigheid op eigen kracht bereiken. Studenten blijken veel moeite te hebben met onder meer analyseren, redeneren en schrijven. Om dat probleem op te lossen moeten hogescholen en universiteiten werk maken van een structureel taalvaardigheidsbeleid in het hoger onderwijs, vinden de onderzoekers. Ze stelden namelijk vast dat de aandacht voor taalvaardigheid op dit moment in veel gevallen niet structureel verankerd is in het beleid van instellingen.

‘Die aandacht is nu nog ad hoc en te weinig. En op de weinige plekken waar al wel aandacht is voor taalvaardigheid, is deze vooral gericht op het beginniveau en nog nauwelijks op het bereiken van een hoog eindniveau’, staat in het rapport.

Ontwikkeling taalbeleid

Het advies benoemt twee concrete aanbevelingen. Allereerst beveelt de raad aan dat alle instellingen een taalbeleid voor het Nederlands ontwikkelen. Daarin moeten duidelijke doelstellingen staan voor het te bereiken eindniveau van taalvaardigheid, gedifferentieerd naar opleiding/studiegebied. Taalbeleid moet in de ogen van de raad niet vrijblijvend zijn, maar worden gekoppeld aan kaders voor kwaliteitszorg. Sommige hogeroponderwijsinstellingen voeren al wel een

taalbeleid, maar dat gebeurt vaak nog fragmentarisch. Of instellingen het doen, hangt veelal af van persoonlijke initiatieven van docenten en hun leidinggevendenden, of van tijdelijke stimuleringsmaatregelen van de overheid.

Soms wordt taalvaardigheid al wel gedoceerd, maar als los vak, of als onderdeel van ‘essays schrijven’ of ‘onderzoeksvaardigheden’. Dat is volgens de raad een begin, maar taalontwikkeling vergt volgens hen oefening, herhaling en routine, en daarmee aandacht in alle vakken; zeker doordat taal en denken zo nauw met elkaar verbonden zijn.

Dit vraagt een omslag in het denken van vakdocenten die het nu nog niet als hun taak zien om aandacht te besteden aan de taalvaardigheid van hun studenten. Volgens de raad moeten ze daarom ook geholpen worden om taalvaardigheid te beoordelen.

Kennisbasis

De tweede aanbeveling is om een gemeenschappelijke, internationaal georiënteerde kennisbasis te ontwikkelen over taalontwikkeling. De bijbehorende onderwijsmaterialen (lesmethoden, (digitaal) cursusmateriaal, toetsvoorbeelden) moeten hogescholen en universiteiten helpen bij het efficiënt en effectief inpassen van het beoogde taalbeleid in het curriculum. De raad dringt er bij de overheid op aan om over taalbeleid niet-vrijblijvende afspraken te maken met de onderwijsinstellingen.

Veel werk

Hans Hoenjet, docent Nederlands bij de opleiding Bos en Natuurbeheer (BNB) van Hogeschool Van Hall Larenstein (VHL) in Velp, is niet verbaasd over de conclusies en aanbevelingen uit het rapport. “Eigenlijk is er niets nieuws onder de zon, want dit wordt al twintig jaar geroepen”, verzucht hij. “En altijd zijn de maatregelen in het hoger onderwijs uitgebleven en werd met de beschuldigende vinger gewezen naar het voortgezet onderwijs, waar met name de aandacht voor spelling en grammatica achteruit is gegaan.”

VHL is een van de vele hogescholen die geen taalbeleid hebben, waardoor elke opleiding zijn eigen methode hanteert. Zo nam Hoenjet vorig jaar contact op met het Schrijfcentrum van de Radboud Universiteit, wat resulteerde in een

workshop voor alle BNB-studenten over schrijfvaardigheid.

Dat taalvaardigheid niet verankerd is in het beleid van zijn hogeschool, is iets waar Hoenjet tegenaan loopt. “Ik had voor dit jaar een extra taal cursus gemaakt, waarvoor vijftien studenten zich hadden aangemeld. Maar nu we ze laten weten wat er van ze verwacht wordt, krabbelt een aantal van hen terug. Ze vinden het toch wel veel werk.”

Donald Duck

Het liefst ziet Hoenjet dat studenten bij binnenkomst op de hogeschool een toets maken waarin alles op het gebied van taalvaardigheid wordt gemeten. “Nu zijn er alleen spellings- en schrijfvaardigheidstoetsen en dan weet je bijvoorbeeld niet wat de woordenschat van een student is.” Het gebruik van ‘snelle media’ is daar onder andere debet aan. Studenten lezen veel minder dan vroeger en zeker minder kwaliteitskranten, zegt Hoenjet. “Ze lezen bij wijze van spreken alleen nog de Spits en de Donald Duck. Dat geeft te denken over het niveau van leesvaardigheid.”

Nul taalbeleid

Net als VHL, heeft ook HAS Hogeschool taalvaardigheid niet in het beleid opgenomen, vertelt Perry van Kerkhoven, docent Communicatie bij de school in Den Bosch. “We roepen met z’n allen dat we het heel belangrijk vinden, maar we besteden er geen aandacht aan. Op onze school hebben we twaalf opleidingen en elke opleiding doet wat anders. Er is nul taalbeleid bij ons”, aldus Van Kerkhoven, die ook beleidsmedewerker is bij Levende Talen. “Soms wordt er ad hoc wat ingezet en dan lijkt het alsof het wat was, maar er mist bij ons een duidelijke visie op het taalonderwijs.” Een visie die volgens hem juist hard nodig is. “Vrijwel alle studenten kunnen schrijven, maar lessen in taalvaardigheid leer je pas als je ze toe kunt passen. Taalvaardigheid zou niet een doel op zich moeten zijn, maar een middel in een project. Als je daar een leerlijn op zet, dan heb je succes,” stelt hij.

Het rapport, met daarin dus de aanbevelingen om taalbeleid te ontwikkelen en een kenniscentrum op te zetten, omarmt hij, maar Van Kerkhoven betwijfelt of er wat mee wordt gedaan. “Ik heb er weinig vertrouwen in, maar ik mag graag mijn ongelijk bevestigd zien.” ■

‘We roepen met z’n allen dat we het heel belangrijk vinden, maar we besteden er geen aandacht aan’

Kijk voor links bij dit artikel op www.groenonderwijs.nl > vakblad editie 3